

DİJİTAL KÜLTÜRDE KİŞİLERARASI İLETİŞİM VE FARKLILIKLAR

Ebru ÇİTİL GÜREL,

Doktora Öğrencisi, Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım A.B.D, Kişilerarası İletişim Doktora Programı, Türkiye, ebr-76@hotmail.com

Ayşe NARİN,

Doktora Öğrencisi, E.Ü İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım A.B.D, Kişilerarası İletişim Doktora Programı, Türkiye, ayse.narin@gmail.com

ÖZET

Kültürün yeni bir türü olarak ele alınmanın mümkün olduğu dijital kültür, etkileşim içinde olduğu tüm süreçler kadar, kişilerarası ilişkiler bağlamında da varlığını ortaya koymaktadır. Diğer yandan, dünya üzerinde ulaşılabilirliğin artması ile değişen fiziksel sınırlar, daha heterojen bir nüfus ortaya çıkarmaktadır. Bu durum, iletişimde önemli bir faktör olarak bireyler arasındaki farklılıklara yönelik yaklaşımların, dijital kültürün oluşturduğu yeni değerler çerçevesinde ele alınması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Bu kapsamda çalışmada dijital kültür bağlamında kişilerarası iletişim sürecinde oluşan değişim ve farklılıklar eleştirel bir yaklaşımla tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Dershane, Haber, Haberde Ön yargı, Web Haberciliği

INTERPERSONAL COMMUNICATION AND DIFFERENCES IN DIGITAL CULTURE

ABSTRACT

Digital culture is possible to get treated as a new form of culture, reveals its existence in the context of interpersonal communication as well as processes in its all interactions. On the other hand, physical boundaries that changed with the increase in availability of mobility, brings out more heterogeneous populations in the world. In this case, the approaches towards the differences of the individuals as a significant factor for communication must be reconsidered in the context of the new values created by the digital culture. Within this framework, the changes and the differences occurred during the process of interpersonal communication in the context of digital culture will be discussed from a critical approach on the study.

Key Words: Network Society, Digital Culture, Culture, Diversity, Interpersonal Communication

GİRİŞ

Günümüz toplumlarında bilişim teknolojilerinin geldiği son nokta ve bu bağlamda oluşan veri çeşitliliği, şemsiye bir kavram olarak yeni medya tanımının ana yazında yerini almasını sağlamıştır. İnternetin ortaya çıkışı ve yaygınlaşmasıyla birlikte, her geçen gün pek çok yeni kavram, günlük yaşama olduğu kadar ana yazına da eklenmektedir. Bu noktada, Lefebvre'in "sosyal alan sosyal bir üründür" (Lefebvre,1991;26) sözüne bir gönderme yaparak, bir sosyal alan olarak internet ve internetin yaratmış olduğu tüm sanal alanların, "yeni sosyal alanlar" olduklarını ifade etmek yanlış olmayacaktır. İnternet kullanımı ve kullanım biçimlerinin çeşitlenmesi ile birlikte yeni medya araçları bağlamında bu "yeni sosyal alan"ların yaygın kullanımı, iletişimde yeni süreçlerin ortaya çıkmasına olanak sağlamıştır. Bu süreçlerin yarattığı yeni kültür, bir yönüyle toplumsal ilişkilere yön veren, diğer yönüyle ise toplumsal ilişkilere yönelik süreçlerden önemli ölçüde etkilenmekte olan kişilerarası ilişkileri yeni yöntemlere taşımaktadır. Hızlı bir biçimde değişmekte olan iletişim yöntemleri, bireyler arasındaki farklılıklar gibi pek çok kavramı etkilemekte, bakış açıları, değerler ve değer yargıları gibi toplumla şekillenen kavramları da dijital koşullar çerçevesinde değişikliğe uğratmaktadır. Bilişim alanındaki

gelişmeler doğrultusunda sürekli değişen ve gelişen, yeni ürünler ortaya çıkaran dijital kültür, bu doğrultuda kendine özgü bir bakış açısı ve yeni bir dil geliştirmektedir.

Genel perspektiften bakıldığında dijital kültür, bireyselleşme, post-nasyonalizm ve küreselleşmenin ifade edilişi olarak ortaya çıkmakta (Deuze, 2006;64), özellikle bireyin kişisel iletişim dünyasına giren mecralar yoluyla kişi ve kurumlar, sanal ortamda sınırsız ve büyük ölçüde engellenemez bir serbestiye sahip olmaktadır. Bu bağlamda, söz konusu küreselleşmenin içerdiği gerçeklik, sanal özellik taşıma ile birlikte ortak bir dünya kültürü ve dili oluşturmakta, bu yönüyle bilinen anlamıyla kültürden farklı bir yapı çizmektedir.

Öte yandan, geçmişten günümüze kadar bireyler, gruplar ya da topluluklar arasında önemli bir ayrışma sebebi olarak görülen bireyler arasındaki farklılıklar, bireysel ilişkileri yönlendirdiği kadar, toplumsal ilişki ve olgulara da yön vermiş, kimi zaman dünya tarihini etkileyecek olayların temel taşlarını oluşturmuştur. Ayrıca, yirminci yüzyıla birlikte etkisini yoğun olarak göstermeye başlayan teknolojik süreç, çok yönlü bir etkileşim sürecini başlatmıştır. Bu noktada teknolojinin toplumlar üzerindeki etkisinde tam anlamıyla bir *findusiecle* söz konusu olmamakla birlikte, Manovich'in vurguladığı üzere bir "yeni medya devrimi"nden (Manovich, 2001'den akt. Deuze, 2006;63) ve bireyden topluma bir değişim sürecinin varlığından söz etmek mümkündür. Farklılıklar (diversity), günümüzde bu değişim sürecinin yaşandığı kavramlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Sürekliliği geleneksel süreçlerle aynı olmakla birlikte, geçmişe oranla çok daha hızlı bir biçimde şekillenen iletişim süreçleri, bir yanı sıra fiziksel topluluklardan çok daha heterojen grupları bünyesinde barındırabilmekte, dolayısıyla geleneksel anlamda farklılıklar ve kişilerarası iletişime ilişkin yaklaşımların dijital kültür temelinde yeniden ele alınması ve değerlendirilmesi önem kazanmaktadır.

1. YENİ SOSYAL YA DA KAMUSAL ALANLAR VE DİJİTAL KÜLTÜR

Günümüzde dijital kültür, yeni medyanın sunduğu tüm yeni sosyal alanları kullanan veya kullanmak zorunda kalan, bu alanlar üzerinden iletişim kuran kişiler için bir paylaşım, anlaşma ve ortak anlamlandırma sürecinin bir parçası durumundadır. Dijital platformlar çerçevesinde, söz konusu yeni sosyal alanları kullanan kişiler özel, ticari, kamusal ve siyasi tüm faaliyetlerini internet ortamında özellikle de sosyal medyada oluşturulan ortak dil, semboller ve imgeler aracılığı ile gerçekleştirmektedir. Bu paylaşımlar zaman ve fiziksel mekân birlikteliği bulunmadan ve yeni bir sosyal alan olarak mobil platformlarda gerçekleştirilebilmektedir. Bu yeni sosyal alanların aynı zamanda öz bağlamında, Lefebvre'in büyük bir bilgi çeşitliliği olarak ifade ettiği sosyal alanları (Lefebvre, 1991;73) ve Habermas'ın iletişim ağlarındaki dönüşümle birlikte müzakere alanlarına dönüşeceğini öngördüğü kamusal alanlar (Habermas, 1990'dan akt. Schachtner; 2015; 231) olduğunu ifade etmek yerinde olacaktır. Her iki yaklaşımda sözü edilen bilgi çeşitliliği ve müzakere kavramları, dijital kültür penceresinden ele alındığında toprak, köken, ulus gibi kavramların silikleştiği bir yeni bir sanal coğrafyanın varlığını güçlendiren özellikler olarak görünmektedir. Gerçek alanların ötesinde bir yaşam ve üretim alanı olarak varlık göstermenin mümkün olduğu bu mekânlar, yeni ürünleri olduğu kadar yeni düşünme biçimlerini ve yaklaşımları beraberinde getirmektedir.

1.1. Kültürün Dijital Boyutu: Dijital Kültür

Thumim'in vurguladığı üzere dijital kültür, siber kültür, bilgi toplumu ve yeni medya kavramlarının üzerinde ve daha geniş anlamı içermekte, dolayısıyla üretilen ve günlük yaşamlarımıza etki etmekte olan ürünleri ve tüm üretim süreçlerini de kapsamaktadır (Thumim,2012; 11). Dijital kültür aynı zamanda, günümüzde sanal birlikteliklerin ortaya çıkardığı ve sosyal grupların yeni formu olarak "sanal topluluklar" olarak ifade edilmekte olan (Bakardjieva, 2003; 294), farklı demografik özellik ve farklı geçmişlerden gelen bireylerin oluşturduğu sosyal grupların (Edirisinghe vd., 2009;240) yaratmış olduğu tüm değerleri kapsamaktadır.

Dünyanın küresel bir köy haline gelmesi ve iletişimde kullanılan aracın mesaj haline geldiği (McLuhan, 1994) yaklaşımını destekler nitelikteki değişim süreci, dijital kültürün giderek daha yoğun bir biçimde kişilerarası ilişkileri ve iletişimi şekillendirmesi ile sonuçlanmaktadır. Öte yandan, dijital kültür kavramının bileşenlerinden dijitalleşme, aynı zamanda "kültür" kavramının belirleyicilerinden biri olarak görülmektedir (Gere, 2008; 16). Bu noktada, dijital kültürün oluşabilmesi, dijital teknolojilerin varlığın sürdürmesi ile mümkün olmakta, aynı zamanda kültürden bağımsız bir kavram olarak değil, kültürün yeni bir bileşeni olarak